

NC
DO

ONDERZOEK

OP NAAR EEN WERELDBAAN

PABO-STUDENTEN OVER MONDIAAL BURGERSCHAP EN ONGANG MET CULTURELE DIVERSITEIT BINNEN HET BASISONDERWIJS.

De wereld raakt steeds sterker verweven en culturele diversiteit is aan de orde van de dag, ook voor kinderen in het Nederlandse basisonderwijs. Pabo-studenten hebben in de toekomst veel invloed op hoe mondiaal burgerschap vormgegeven wordt binnen het basisonderwijs. Het is daarom van belang inzicht te krijgen in hoe Pabo-studenten denken over mondiaal burgerschap in het onderwijs en wat zij meekrijgen vanuit hun opleiding over dit thema. Deze vraag is door Tamara Sijlbing onderzocht in haar afstudeerscriptie.

Mondiaal burgerschap op de Pabo

Het onderzoek is uitgevoerd onder Pabo-studenten van de Hogeschool Ipabo en de Hogeschool Utrecht. Studenten van deze Pabo's namen deel aan een focusgroep. Beide Pabo's geven binnen de opleiding aandacht aan mondiaal burgerschap, namelijk onder de noemers wereldburgerschap en kosmopolitisme. Mondiaal burgerschap en omgang met culturele diversiteit worden grotendeels verwerkt in keuzevakken en -trajecten.

Alle deelnemende studenten zijn in staat een omschrijving te geven van mondiaal burgerschap en

vinden dit een belangrijk thema binnen het onderwijs. Ondanks de aandacht binnen de opleiding geven verschillende studenten, met name van de Hogeschool Utrecht aan, dat zij mondiaal burgerschap niet direct terugzien in hun opleiding. Aandacht voor culturele diversiteit zien studenten van beide Pabo's wel terug in hun opleiding.

Wat is mondiaal burgerschap volgens Pabo-studenten?

“Ik denk dat je een wereldburger bent als je veel kennis hebt van de wereld en dat je betrokken bent met de wereld.” (Student aan Ipabo)

Studenten koppelen mondiaal burgerschap voornamelijk aan kennis (met name over andere culturen, religies, talen en gebeurtenissen in de wereld), beeldvorming, mobiliteit (reizen, migratie, vervagen van grenzen), contact met mensen met een andere culturele achtergrond (in eigen land en daar buiten), het hebben van een open en geïnteresseerde (nieuwsgierige) houding, en betrokkenheid bij de wereld.

Waarom en hoe breng je mondiaal burgerschap in de klas?

De participerende Pabo-studenten noemen een aantal doelen van het behandelen van mondiaal burgerschap binnen het onderwijs. Een belangrijk doel is het verminderen van de angst voor de onbekende 'ander'. Daarnaast heeft het tot doel het stimuleren van een onderzoekende en open houding bij kinderen. Bij deze doelen komt een wisselwerking tussen kennis, beeldvorming en houding naar voren.

Hoe werkt mondiaal burgerschap in de praktijk van de klas? De studenten zien voor mondiaal burgerschap vier aanpakken voor zich: kennisoverdracht, onderzoekende activiteiten, filosofische activiteiten en het aanwenden van culturele diversiteit in de klas. Opvallend is dat studenten hierbij sterk aangeven te willen voorkomen dat ze hun eigen mening aan de klas overdragen, mede omdat de thematiek mondiaal burgerschap in hun beleving vaak gevoelige onderwerpen met zich meebrengt. Ze willen juist leerlingen stimuleren om zelf een mening te vormen vanuit een open en nieuwsgierige houding naar de wereld. Het valt op dat wanneer studenten het hebben over mondiaal burgerschap met betrekking tot henzelf, dit zich sterk richt op persoonlijke ontwikkeling en zelfontplooiing. Bij het inzetten van mondiaal burgerschap in de klas verschuift deze focus meer naar het 'ontdekken van de ander' en minder op de eigen positionering van de leerlingen, terwijl dit tweede ook een belangrijk aspect is van mondiaal burgerschap.

Dilemma's

Studenten denken dus op verschillende manieren met mondiaal burgerschap aan de slag te kunnen gaan in hun toekomstige baan. Zij ervaren echter ook een aantal dilemma's bij de praktijk van mondiaal burgerschap in het basisonderwijs. Naast de gevoeligheid van de onderwerpen, speelt ook het abstractieniveau dat mondiaal burgerschap met zich meebrengt een rol. Veel studenten geven aan dat het lastig is voor kinderen om zich in te leven in onderwerpen die ze niet direct herkennen en dat de mondiale dimensie van burgerschap ook meer complexiteit aan burgerschapsvorming toevoegt. De oplossing ligt volgens de meeste studenten in een aanpak waarbij klein begonnen wordt, dichtbij de leefwereld van leerlingen. Daarna wordt dit steeds verder uitgebreid naar de grotere wereld en complexere thema's.

Aanbevelingen

Voor veel studenten is het concept mondiaal burgerschap bekend, maar is de invulling ervan nog niet

erg concreet. Uit dit onderzoek is gebleken dat het organiseren van focusgroepen (discussiegroepen) een manier biedt om aandacht te besteden aan de thema's en studenten bewust te maken van hun positionering hierbinnen. Door middel van de focusgroepen ontwikkelen en verscherpen studenten hun visie op mondiaal burgerschap, waardoor ze zich bewust worden van hun positionering en beeldvorming rondom vraagstukken binnen de mondiale dimensie van burgerschap, waaronder culturele diversiteit. Daarnaast kan aandacht voor mondiaal burgerschap versterkt worden door het vaker benoemen in de opleiding van verschillende aspecten van mondiaal burgerschap die al aanwezig zijn in de Pabo-opleiding en het basisonderwijs. Op deze manier worden studenten zich meer bewust van wat ze al weten op het gebied van mondiaal burgerschap en kunnen ze er beter op inspelen binnen de praktijk van het lesgeven. Losse aspecten kunnen hierbij versterkt worden door ze te verbinden binnen de thematiek van mondiaal burgerschap. Het is hierbij wel van belang te voorkomen dat mondiaal burgerschap een leeg paraplu-concept wordt. Dit kan voorkomen worden door de aandacht voor de eigen positionering in de wereld bij mondiaal burgerschap te blijven betrekken.

Meer lezen?

Op de website van NCDO vindt u tal van onderzoeken over hoe Nederlanders zich verhouden tot verschillende mondiale thema's. Heeft u vragen of opmerkingen over dit onderzoek of wilt u op de hoogte gehouden worden van nieuw onderzoek, neem dan contact op met NCDO via onderzoek@ncdo.nl.

Bron

Sijlbing, T.S. (2013). Op naar een wereldbaan. Pabo-studenten over mondiaal burgerschap en omgang met culturele diversiteit. Utrecht: Universiteit Utrecht. De afstudeerscriptie van Tamara Sijlbing is uitgevoerd onder begeleiding van NCDO.

Wilt u het hele onderzoeks dossier inzien? Ga dan naar www.ncdo.nl/weten/onderzoeksreeks.

NCDO is het Nederlandse kennis- en adviescentrum voor burgerschap en internationale samenwerking. NCDO voert onderzoek uit, geeft trainingen en stimuleert de meningsvorming over mondiale thema's door publicaties te verzorgen en de discussie op gang te brengen.

Deze onderzoekssamenvatting is een uitgave van NCDO, oktober 2013
NCDO, Postbus 94020, 1090 AD Amsterdam, tel +31 (0)20 568 87 55
onderzoek@ncdo.nl, www.ncdo.nl